108038701

ప్రబోధ 11

విశ్వమందు విభుడు వెలుగొందుచుండు
విభునియందు విశ్వమెలుగుచుండు
విశ్వవిభుల మైత్రి విడదీయరానిది
వినుడు భారతీయ వీరసుతుడ.

విద్యయొసగు వినయము
వినయంబు వలన కలుగు పాత్రత
పాత్రత వలన ధనము ధనము వలన ధర్మంబు
ధర్మంబు వలన ఐహికాముష్మికముల నొందు నరుడు.

విద్యార్థులారా!

ప్రాచీన కాలమున విద్యనభ్యసించుటకై గురువుల చెంత చేరునప్పుడు విద్యార్థులకు వినేయుడు అనెటువంటి పేరుపెట్టెడివారు. వినేయుడనగా వినయ విధేయతలు నేర్చుటకై వెళ్లేటువంటి వ్యక్తికి వినేయుడు అంటారు. కానీ క్రమక్రమేణా యీ వినేయుడు అనే పదమునకు విరుద్ధమైన అర్థము కల్పించి విద్యార్థి అనేటువంటి పేరును నియమిస్తూ వచ్చారు. విద్యార్థి అనగా విజ్ఞానసముపార్జితము చేసేటువంటి వాడు. అనగా విద్యను నేర్చేటువంటి వాడు. వినయ విధేయతల నుండి విద్యకు దిగజారిపోయింది. కానీ యిప్పుడు విద్యార్థి దశనుండి కేవలము విషయార్థిగా మారిపోతూ వస్తున్నాడు యీ వ్యక్తి.

అనగా విద్యయొక్క జ్ఞానము కేవలము శాస్త్ర జ్ఞానమని, అనుభవ జ్ఞానమని, వివేక జ్ఞానమని, లౌకిక జ్ఞానమని నాలుగు విధములుగా విభజిస్తూ వచ్చారు. ఈ శాస్త్ర జ్ఞానమనేటువంటిదే యీ రసాయన జ్ఞానము, పదార్థ జ్ఞానము, వృక్ష జ్ఞానము, జీవ జ్ఞానము. ఇది విషయాలకు సంబంధించినటువంటిది. కనక విద్యార్థి నుండి విషయార్థికి దిగజారిపోయింది. ఈనాటి విద్యార్థికి విద్య అంటే యేమిటో అనే విషయాన్ని విస్మరిస్తూ పోతున్నాడు. శాస్త్ర జ్ఞానము తో బాటు ప్రతి వ్యక్తి అనుభవ జ్ఞానము సంపాదించాలి. అనుభవ జ్ఞానము లేని విద్యగానీ వివేకముగానీ లోకమునకు యే మాత్రము వుపయోగించవు. అనుభవ జ్ఞానము మానవునకు యెంత ప్రధానమో దానిని జగత్తునందు అనుభవ రీతిగా అనగా స్వరూప రీతిగా అందించేటువంటి విజ్ఞానము కూడను అనగా వివేక జ్ఞానము మానవునికి అంత అవసరము. ఈ వివేకమనేటువంటి దానికి విద్యకు కొంత విరుద్ధమైన సంబంధమున్నది. వివేకము లేని విద్య విచక్షణ లేని జ్ఞానము మానవుని రాణింపచేయదు. వివేకము వేరు విద్య వేరు. వివేకమనగా మంచి చెడ్డలకు మధ్యవున్నటువంటి వ్యత్యాసము. సుఖ దుఃఖములకు మధ్యనున్నటువంటి వ్యత్యాసము. సత్యాసత్యములకు మధ్యనున్నటువంటి వ్యత్యాసము. గుర్తించుటే వివేకము అని.

ఈ వివేకమును గుర్తించిన తరువాత, అనగా యీ వ్యత్యాసమును గుర్తించిన తరువాత

దేనికి యెప్పుడు, ఎక్కడ, ఎట్లా దానికి తగినటువంటి ముఖ్యత్వము ఇయ్యాలి అనేటువంటి విచారణను శక్తిసామర్థ్యములతో విచారించటమే విజ్ఞత. ఏ వస్తువునకు యే ప్రదేశములో, యే కాలములో, యే విధమైనటువంటి ప్రాముఖ్యత ఇయ్యాలి అనే విషయాన్ని విచారించి దానిని నిర్ణయించేటువంటి శక్తికే విజ్ఞత అని పేరు. ఈ విజ్ఞత అనేది వివేకములోని అంతర్భాగమే. వివేక విచక్షణలు లేనటువంటివాడు సన్మార్గములో ప్రవేశించలేడు. సన్మార్గ జీవితాన్ని గడపాలని ఆశించేటువంటి ప్రతి వ్యక్తి కూడను వివేక విజ్ఞానములతో జీవించటానికి ప్రయత్నించాలి. వివేకము లేనటువంటి విద్యలు కేవలము విచక్షణ చూపలేదు. ఐన్‌స్టీన్ ఒకానొక సమయములో అన్నాడు: 'కార్యాన్ని సాధించలేనటువంటి జ్ఞానము నిరుపయోగము. జ్ఞానములేని కార్యము మూర్ఖత్వము.' మన జ్ఞానము కార్యాన్ని సాధించేటువంటిదిగా వుంటుండాలి. జ్ఞానములో కూడినటువంటి కార్యముగా వుంటుండాలి. ఈనాడు కార్యాన్ని సాధించలేనటువంటి విజ్ఞానము, విజ్ఞానమును వుపయోగించుకోలేనటువంటి కార్యము, కేవలము పేరునకు మాత్రమే ప్రఖ్యాతికి మాత్రమే వుపయోగించుకొనుచున్నారేగాని మానవత్వము యొక్క విశిష్టతను గుర్తించటానికి ప్రయత్నించటము లేదు. మానవతారహితమైన విజ్ఞాని యెంత ధనవంతుడైనను, యెంతటి విజ్ఞానవంతుడైనను, యెంతటి విద్యావంతుడైనప్పటికి సమాజము అతనిని గౌరవించదు. అట్టి శక్తిసామర్థ్యములను కలిగిన వ్యక్తి ప్రజామన్ననలను పొందలేడు. అణుపరిశోధనాశక్తులచే క్షణములో బ్రహ్మాండమునంతా భస్మము చేసేటువంటి మారణాస్త్రములు కనిపెట్టవచ్చును. అదే అణుశక్తి పరిశోధనలచేత కొన్ని కోట్ల విద్యుత్ శక్తిని అభివృద్ధిపరచి తద్వారా పారిశ్రామికముగాను, వ్యవసాయకముగాను అభివృద్ధిపరచి దేశమును సస్యశ్యామలముగావించవచ్చును. ఇంతియేకాదు కోట్ల ప్రజలకు పనిని అందించవచ్చును. ఇట్టి లోకమునకు వుపకారము చేయు వివేకమును ప్రతి మానవుడు సమాజములో వుపయోగించటమే యీ విజ్ఞానము యొక్క పరమలక్ష్యము. ఈ వివేకజ్ఞానమునే లోకకళ్యాణార్థమై, లోకసంగ్రహార్థమై వినియోగించినప్పుడే యిది సరియైనటువంటి విద్యగా రూపొందుతుంది. అట్లుకాక లోకసంక్షోభమును, సర్వనాశనమును గావించేటువంటి విద్యలు కేవలము ఒక వికృతమార్గమును అనుసరించిన తత్వాన్ని పొందుతుంది. ఇట్టి వ్యక్తుల యొక్క తత్త్వమును కూడను ప్రపంచము దూషించుతుంది. ఇట్టి శక్తి దుర్వినియోగపరచుకొనేటువంటి వ్యక్తులను లోకకంటకులని నిందిస్తుంది. నిజముగా మనము నేర్చిన విద్యలు మన సమాజమునకు, మనలోటి మానవునకు తగిన సహకారమును, సహాయమును, మంచిని చేకూర్చేటువంటివిగా రూపొందాలి. నిస్వార్థపరార్థములను పెంచి యదార్థమైన రూపాన్ని నిరూపించేదిగా వుండాలి. శాస్త్రజ్ఞానముతో బాటు, అనుభవజ్ఞానము, అనుభవజ్ఞానముతో బాటు వివేకజ్ఞానము నిరూపించాలి.

ఈ మూడింటి సమ్మిళితమైన జ్ఞానము నుపొందినటువంటి వ్యక్తి తనయెదురుగా దూరముగా వుండిన వ్యక్తుల యొక్క గుణతత్వాన్ని సులభముగా అర్థము చేసుకొనగలడు. అనుభవజ్ఞానము, విజ్ఞానము, విచక్షణ లేనటువంటి మానవుడు తన చెంతనున్న పవిత్రమైన హృదయాన్ని గుర్తించుకోలేనటువంటి అంధుడౌతాడు. కమలపుష్పములో వుండిన మకరందము యొక్క వాసనను కడుదూరముగా వుండిన తుమ్మెద గుర్తించి నేరుగా కమలముపైన వచ్చివాలి ఆ మకరందాన్ని, మాధుర్యా

108038703

న్ని అనుభవిస్తుంది. కానీ ఆకమల మనే ఆధారము చేసుకొని క్షణకాలమైనను విశ్రాంతిని పొందాలని ఆశించినటువంటి కప్పకమల మపైన వుండినప్పటికి దానిమకరందమును గ్రోల లేదు. కారణం విజ్ఞానవిచక్షణ అనేటువంటి విషయాన్ని గుర్తించుకోలేని పరిస్థితియే. ప్రతిమానవుడు శాస్త్రజ్ఞానము తో బాటు అనుభవజ్ఞానము, వివేక జ్ఞానము తప్పనిసరిగా మనము సంపాదించుకోవాలి. ఈ గ్రంథపరిచయమైనటువంటి జ్ఞానములన్నియు కేవలము లోకానికి వుపయోగమైనటువంటి విషయమును, విధానాన్ని తెలుపలేవు. ఈ శాస్త్రజ్ఞానము, అనుభవజ్ఞానము, వివేక జ్ఞానము తో బాటు లౌకిక జ్ఞానముకూడను అత్యవసరము. ఈ నాలుగు జ్ఞానములను పరిపూర్ణముగా ఆర్జించినవాడు అందుకొన్నవాడే విద్యావంతుడు అని చెప్పవచ్చును.

ఈ లౌకిక జ్ఞానము కేవలము గ్రంథముల ద్వారా అందుకొనేటువంటిదికాదు. గురువులయొక్క బోధనల చేత లభించేదికాదు. దేశాటనము చెయ్యాలి. మన భారతీయ సంస్కృతిని అనుసరించి నాగరికతను పురస్కరించుకొని చరిత్రను ఆధారముగా చేసుకొని, కళాసంపత్తిని పురస్కరించుకొని అనేప్రాంతములందుండిన అద్భుతమైన అఖండమైన చిత్రకళలను, శిల్పకళలను మనము గుర్తించటానికి ప్రయత్నించాలి. ఆ ప్రాంత మునుప్రజలు యే విధమైన జీవితము గడుపుచున్నారు వారి సంస్కృతి యే విధమైన మార్గములో నడుస్తున్నది. వారి వ్యాపారముగానీ, వారి నిత్యజీవితముగానీ వారి రాజకీయముగానీ యేవిధమైనటువంటి విధానములో జరుగుతూవుంటున్నది. ఇవన్నియూ వారితో కలసి మెలసి గుర్తించటానికి ప్రయత్నించాలి. ప్రాచీన భారతీయుల మహత్వపూర్వకమైన కళలను మనము దర్శించాలి. ఈనాటికి అజంతా, ఎల్లోరా, హంపి యిత్యాదిప్రదేశములయందు అనేకవిధములైన చిత్ర విచిత్రములలో కూడినటువంటి సౌందర్యమును మనకు దర్శింపచేస్తుంది. ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని మనము చక్కగా తిలకించటానికి ప్రయత్నించాలి. పర్వతములయొక్క అందమును, వృక్షములయొక్క ఛాయను యీ విధమైనటువంటిదానిలో యే విధముగా అనుభవిస్తున్నారు. దీనియొక్క అనుభూతులు మానవునికి యే విధముగా తోడ్పడుతున్నది అనే విషయమును మనము గుర్తించాలి. క్షేత్రదర్శనములు, తీర్థయాత్రలు సలుపుతూరావాలి. కనుకనే ప్రాచీన మానవులు భారతీయులు యీవిధమైనటువంటి సంకల్పము దృష్టియందుంచుకొని తీర్థయాత్ర రూపములో అనుసరిస్తూ ఆప్రదేశముయొక్క చరిత్రమును, సంస్కృతిని, ఉన్నతమును తాము గుర్తిస్తూ వచ్చారు. దీనినే విద్యార్థిరంగములో పలకొంతవరకును పేరుపేరుగా తీర్చి దిద్దటానికి excursion అనే పేరుతో విద్యార్థులను అనేక ప్రాంతములకు తీసుకొనిపోవటము ప్రారంభించారు. ఈ excursion అనేది లౌకిక జ్ఞానమును బోధించుటకు తీసుకవెళ్లటము. ఈ లౌకిక జ్ఞానమే లేకుండిన శాస్త్రజ్ఞానము, అనుభవజ్ఞానము, వివేకజ్ఞానము నిరుపయోగమవుతాయి.

ఈ అన్నింటియందు విద్యయొక్క సారాంశమైన వినయాన్ని మనము నిరూపించాలి. వినయములేని విద్య, విచక్షణ లేని పని, విజ్ఞత లేని పాండిత్యము, మాధుర్యములేని సంగీతము, కృతజ్ఞత లేని బంధుత్వము, పవిత్రత లేనటువంటి స్నేహము, క్రమశిక్షణ లేని సంఘము, భక్తిలేని కీర్తనయివన్ని

ప్రజారంజితము కానేరదని బోధిస్తూ వచ్చారు. కనుక ప్రతి దానికి కూడను ప్రాచీనులు కొన్ని అర్హతలను నిరూపిస్తూ వచ్చారు. ఈనాటి అర్హతలనంతా తమ యిష్టాయిష్టములపైన నిరూపిస్తూ వున్నారు. నీవు చేసినా, నేను చేసినా యెవరు చేసినప్పటికిని తప్పు తప్పే మంచి మంచే. ఇలాంటి సమత్వ భావముతో న్యాయమును నిరూపించేటువంటి విద్యను మనము అభ్యసించాలి. కొందరు పరదేశీయులు కావచ్చు. కొందరు స్వదేశీయులు కావచ్చు. స్వదేశీయులైనా పరదేశీయులైనా మానవత్వము ఒక్కటే. ఈ మంచి చెడ్డలను గుర్తింపచేసుకొనే విద్యను మనము అభ్యసించాలి. కాని మనకు యిష్టమే వుండిన యెంతటి కష్టములకైనా, యెంతటి నష్టములకైనా అవి సుఖములుగానే యిష్టములుగానే మనము భావిస్తాము. మనకు యిష్టమే లేకుండినా యెంత మంచిదైనా, యెంత పవిత్రమైనా మనము కష్టముగానే అనుభవిస్తాము. ఇది విద్య యొక్క వికృతి మార్గము. విద్యయందు యీ విధమైనటువంటి వికృతిని మనము అభివృద్ధి పరచరాదు. దేశాభిమానము వుండవచ్చు. దేహాభిమానము వుండవచ్చును. కాని అభిమానము వుండినంత మాత్రమున తప్పును ఒప్పుగా, ఒప్పును తప్పుగా మనము భావించరాదు. కనుక యీ national character అనేదాని లోపల యీ సమత్వాన్ని మనము చక్కగా అభివృద్ధి పరచుకోవాలి. దీనికి కొన్ని ఉదాహరణములు.

స్వతంత్రము రాక పూర్వము భారతదేశమునందు విదేశీయుల పరిపాలన వుండేటువంటిది. అప్పుడు దేశరక్షణకై ముప్పైవేల మంది సిపాయిలను నియమిస్తూ వచ్చారు. ఇంత పెద్ద రాజ్యమునకు ముప్పైవేల మంది సిపాయిలను మాత్రమే నియమించారు. ఈ ముప్పైవేల మంది సిపాయిలకు ఏభై కోట్లు ధనమును వ్యయము చేస్తూ వచ్చారు బ్రిటీషువారు. అప్పుడు దేశాభిమానము కలిగినటువంటి భారతీయులు బ్రిటీషు వారిని నిందిస్తూ వచ్చారు. యీ defence పేరున యాభై కోట్లు ఖర్చుపెడుతున్నారు. భారతదేశమును దోచుకుంటున్నారు. భారతదేశమును బీదరికముగా రూపొందింపచేస్తున్నారని విమర్శిస్తూ వచ్చారు. దీనికి కారణము యేమిటి. విదేశీయులు మన దేశము వచ్చి పరిపాలన చేస్తున్నారనే ద్వేషముపైన పుట్టినటువంటి బేధముతే. కాని యీ నలభై సంవత్సరముల లోపల స్వతంత్రము వచ్చిన తరువాత మన భారతదేశమును సంరక్షించుకొనే నిమిత్తమై పదహైదు లక్షల మంది సిపాయిలను నియమించారు. ముప్పై వేలు వుండినటువంటి సిపాయిల నుంచి పదహైదు లక్షల సిపాయిల వరకు పెంచారు మనవారు. ఈ పదహైదు లక్షల సిపాయిలకంతా యిప్పుడు పన్నెండువేల కోట్లు ఖర్చుపెడుతున్నారు డిఫెన్సు లోపల. అప్పుడు ఏభై కోట్లు మాత్రమే. కాని యీనాడు చూస్తే యిన్ని కోట్లు ఖర్చుపెడుతుంటే యీరోజు మనము పెట్టేటువంటిది న్యాయమనుకుంటున్నాము. వారు పెట్టింది అన్యాయమనుకుంటున్నాము. అంతవరకు మనము పోనక్కరలేదు. మద్రాసు, కేరళ, ఆంధ్ర యీ మూడు చేరి మద్రాసు స్టేటుగా వుండేటువంటిది. అనగా విశాఖపట్టణము మొదలు కన్యాకుమారి వరకు ఒకే రాజ్యముగా వుండేటువంటిది. ఇరువై వేల మంది పోలీసులు వుండేటువంటివారు. ఈనాడు కొన్ని వేల మంది పోలీసులు వుంటున్నారు. ఈ పోలీసులకంతా చేరి ఒకే I.G.P. ఇప్పుడు ఒక్కొక్క stateకి 15 లేక 16 మంది I.G.P.లు తయారయ్యారు. పూర్వము యీ మూడు స్టేట్సుకు కలసి ఒక I.G.P. వుంటే యీనాడు ఒక్కొక్క స్టేటుకు 12 మంది 14 మంది I.G.P.లు. ఇది యెంత ఖర్చుగా వుంటుంది. కనుకనే యీనాడు

108038705

భారతదేశము అప్పుల పాలైపోతున్నాది. ఖర్చుల అధికము ఆదాయము తక్కువ. పన్నెండు వేలకోట్లు ఒక్క defence కు మాత్రమే ఖర్చుపెడుతున్నారు. ఇంక పదివేలకోట్లు అప్పుకు వడ్డీగా చెల్లిస్తున్నారు. మిగిలినటువంటి కోట్లు ప్రతి సంవత్సరమునకు అధికము చేస్తూ, అధికము చేస్తూ జీతాలపైన అందిస్తున్నారు. మన భారతదేశములో వసూలయ్యే ధనమంతయు యీ మూడింటికే ప్రధానముగా విభజిస్తున్నారు. మిగిలిన అభివృద్ధికి చేతిలో ధనము లేదు. కనుక యితర దేశములనుండి అప్పుగా అందుకుంటున్నారు. ఇప్పుడు మన భారతదేశానికి అప్పు యెంత వున్నదంటే ముప్పై మూడు వేలకోట్లు వుంటున్నాది. యీ అప్పునకు సంవత్సరమునకు పదివేలకోట్లు వడ్డీ చెల్లిస్తున్నారు. అప్పు చేసినా మంచిదే కానీ తాకట్టు పెట్టటానికి మనము అంగీకరించరాదు. ఇంకా క్రమక్రమేణా యిది పెరిగి పెరిగి యింక యెంత వరకు అవుతుందో తాకట్టు పెట్టటానికి పూనుకుంటారో యేమో చెప్పటానికి వీలుకాదు. ఒక చిన్న ఉదాహరణము మీకందరకూ తెలుసు. బ్రిటీషు వారి పాలనలో ఒక బేరల్ పెట్రోలు నాలుగు రూపాయలు. అప్పుడు నాలుగు రూపాయలు వసూలు చేసి భారతదేశమును కొల్లగొడుతున్నారు. ఒక బేరల్ పెట్రోలుకు నాలుగు రూపాయలా అని మన లీడర్సు అంతా కండను వారిని యెదురుతిరిగారు. ఈనాడు బేరల్ పెట్రోలుకు నాలుగు వందల రూపాయలు. ఇది యెవరు దోచుకుంటున్నారు. భారతీయులు భారతీయులు గానే దోచుకుంటున్నాము. ఇలాంటి దోషములన్నంటా నిర్మూలనము గావించి మన విద్యార్థులు సహనము సానుభూతి తోసరి అయినటువంటి మార్గమందు, పరిశుద్ధమైన రూపమును తీర్చిదిద్దుతారని ఆశిస్తున్నాను.

దీనిని శాస్త్రజ్ఞానమని, అనుభవజ్ఞానమని, వివేకజ్ఞానమని మూడు వేదాంత పరిభాషయందు జ్ఞాతుం, ద్రష్టుం, ప్రవేష్టుం అని చెబుతూవచ్చారు. ఈ మూడు మాత్రమే అయితే దీనియందు శాస్త్రజ్ఞానమనగా యేమిటి? గ్రంథములో మనము దాని యొక్క విషయాన్ని గుర్తించటము, అనగా ఒక పదార్థము యొక్క విషయాన్ని చక్కగా గ్రంథము ద్వారా తెలుసుకోటము, గ్రంథము ద్వారా తెలుసుకొన్నటువంటి విషయాన్ని ప్రాక్టికల్ లోపల పరిశీలన చేయుటము. దీనిని experiment లో మనము దర్శించటము. ఈ దర్శించిన దానిని హృదయములో హత్తుకొని పోవునట్లుగా మనము దానిని ప్రవేశింపచేసుకోటము. ఈ మూడింటి యొక్క చేరికనే దీని యొక్క సరియైన పూర్ణత్వము. కేవలము గ్రంథములో చదివినంత మాత్రమున మనము జ్ఞానులము కాలేము. మనము లాబొరేటరీలో దర్శించినంత మాత్రమున పూర్ణజ్ఞానులు కాలేము. దర్శించినటువంటి దానిని హృదయములో చేర్చుకోవాలి. దీనికొక చిన్న ఉదాహరణము. నీకు ఒక ఫలము పైన చాలా యిష్టముగా వుంటుంది. ఈ ఫలములు మార్కెట్టుకు వచ్చినాయని నీ friends వచ్చి చెప్పారు. ఇది కేవలము ఒక శాస్త్రజ్ఞానము. అనగా వినికిడి చేత తెలిసినటువంటిది. ఓహో నేను ఆశించినటువంటి ఫలములు మార్కెట్టునకు వచ్చినాయట కొంత సంతోషము పెరుగుతుంది. అంత మాత్రము చేతనే మన కడుపులోనికి ఆ ఫలము చేరలేదు. నీవు మార్కెట్టుకు వెళ్ళాలి. నీవు ఆశించిన ఫలము వుందా లేదా అని దర్శించాలి. ఆ దర్శించేటప్పటికి మరింత ఆనందము పెరిగిపోతుంది. ఆనందము పెరిగిపోతుంది గానీ ఆహారముగా చేరలేదు. దానిని డబ్బిచ్చి కొనుక్కొని భుజించాలి. ఈ భుజించిన తరువాత పరిపూర్ణానందము లభిస్తుంది. ఆహారములో పల చేరిపోయింది.

తినటంచేత జ్ఞాతం, చూడటం ద్రష్టం. తినటం ప్రవేష్టం. అప్పుడే ఆ ఫలముయొక్క పరిపూర్ణత్వాన్ని అనుభవించినవాడౌతాడు. అదే విధముగనే మీరు చదివినటువంటి దానిని అనుభూతిలోపల తెప్పించుకోవాలి. కేవలము చదివినంత మాత్రముననే విద్యావంతులమని విఱ్ఱవీగరాదు. అనుభూతిలో తెప్పించుకున్నదానిని ఆనందముతో అనుభవించి యితరులకు అందించాలి.

ఇది ప్రియము, మోదము, ప్రమోదము అని ఆధ్యాత్మిక మార్గములో ప్రబోధిస్తూ వచ్చారు. ప్రియం అనగా యేమి నీకిష్టమొచ్చినటువంటి వారి విషయములో, యిష్టమువచ్చినటువంటి వ్యక్తి విషయాన్ని నీవు విన్నప్పుడు ఆనందిస్తావు. దాన్ని చాలా ప్రేమతో అనుభవిస్తావు. నీకు చాలా ప్రియమైన వస్తువుల విషయంగాని వ్యక్తి విషయంగాని నీకు చెప్పినప్పుడు కొంత ప్రియము కలుగుతుంది. ఆనందము కలుగుతుంది. కాని ఆ ప్రియమైనటువంటి వ్యక్తినే నీవు పోయి చూచినప్పుడు మరింత ఆనందములో నీవు పొంగిపోతావు. ఆ చూచి అనుభవించినటువంటి ఆనందమునకు మోదము అని పేరు. ఆ వ్యక్తిని మనము అనుభవించినటువంటిదే ప్రమోదము అని పేరు. నీకు యిష్టమువచ్చినటువంటి వ్యక్తిని మాత్రమే నీవు చింతిస్తూ వున్నంత మాత్రమున నీవు పూర్ణానందమును అనుభవించలేవు. ఆ వ్యక్తిని సమీపించాలి. సమీపించిన వ్యక్తితో మనము చేరిపోవాలి. కనుక వినటము, సమీపించటము, చేరిపోవటము యీ మూడింటి యొక్క యేకత్వమునకే పరిపూర్ణత అని పేరు. అదే మానవత్వానికి సరియైనటువంటి గుర్తు అన్నారు. దీనినే The Proper study of mankind is man అన్నారు. అనగా thought, word, action యీ మూడింటి యొక్క యేకత్వమే పూర్ణత్వమన్నారు. కనుక మనము చదివినటువంటి విషయాన్ని అనుభూతిలోకి తెప్పించుకోవాలి, అనుభవించినటువంటిదానిని పెంచుకోవాలి. పదిమందికి పంచుకోవాలి. నీ అనుభూతిలో వుండినటువంటి దానిని కేవలము వూరికే పంచకుండా పెట్టుకొన్నప్పుడు అది ద్రోహముగా మారుతుంది. దీనిని పదిమందికి పంచకుండా పోయినప్పుడు స్వార్థపరుడవై పోతావు. స్వార్థపరునికి మంచి చెడ్డ పరోపకారము అనేటువంటి తత్త్వము గుర్తుకురాదు. మానవుడనేటువంటివాడు స్వార్థరహితుడు కావాలి. ఆ స్వార్థరహిత తత్త్వములో మనము అభివృద్ధి పరచుకున్నప్పుడే మన విద్య సార్థకమవుతుంది. ఈ పవిత్రత అంతా బయట తట్టున వున్నదా లేక మనందున్నదా? కనుక మనము చేసే పనులలోపల మంచి చెడ్డలను చక్కగా గుర్తించటానికి ప్రయత్నించాలి.

కాని యీనాటి మన education యే విధముగా వుందంటే బయట దోషములను పరికించటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాము తప్ప మనలో వున్నటువంటి దోషాలు వెతకటానికి యే మాత్రము ప్రయత్నించటము లేదు. బయట నున్నటువంటి మంచిని మనము స్వీకరించాలి. మనయందున్నటువంటి దోషాన్ని విసర్జించాలి. మనయందున్నటువంటి దోషములు విసర్జించినప్పుడే బయట మంచిని స్వీకరించటానికి మనము అర్హులమవుతాము. బయట నున్నటువంటి పాలను యీ పాత్రలో పోయాలనుకుంటే యీ పాత్రలో వున్న నీరును పారపొయ్యాలి. దీనిని పారపోసినప్పుడే దానిని చేర్చుకోటానికి వీలవుతుంది. దీనిని పారపోయక దానిని చేర్చుకోటానికి వీలుకాదు. కనుక మనహృదయమునందుండిన దుర్భావములను, దుశ్చింతలను, దురభ్యాసములను దూరము

చేయుటానికి పూనుకోవాలి. అప్పుడే అందులో సద్భావములు, సద్గుణములు, సదాచారములను నింపుకోటానికి వీలవుతుంది. అనేకమంది అనేకవిధములుగా వాపోతుంటారు. 'స్వామీ మా మనసులను నిగ్రహించుకోలేకపోతున్నాము. మా యింద్రియములను అరికట్టుకోలేకపోతున్నాము. ఏ విధముగా అరికట్టాలి యే విధముగా నిగ్రహించాలి అని కొంతమంది పిల్లలు నన్ను అడుగుతుంటారు. ఇది నిగ్రహించుకోటము, అరికట్టుకోటము యీ పెద్ద పరిశ్రమలో మీరు ప్రవేశించనక్కరలేదు. దీనికి చక్కని సులభమైన మార్గము ఒకటి వుంది. చంద్రుడు స్వయంప్రకాశకుడు కాదు. సూర్యుని యొక్క వెలుతురు చంద్రునిపై పడటంచేతనే చంద్రుడు ప్రకాశిస్తున్నాడు. సూర్యుడు లేనప్పుడే చంద్రకాంతి మనకవసరము. సూర్యుడే వుంటే చంద్రుని మనము లక్ష్యము చేయము. చంద్రుని పట్టించుకోము. ఈ చంద్రుని యొక్క వెలుతురులో మనకు అనేక సందేహములు కలుగుతూ వుంటాయి. సూర్యుని వెలుతురు మనకు నిస్సందేహాన్నిస్తుంది. ఆ దూరములో వుండినటువంటి త్రాడు త్రాడు, పాము పాము అని మనము స్పష్టము చేస్తాము. కొంత దూరములో వుండినటువంటి వ్యక్తిని మనము ఫలాని వ్యక్తి అని మనము నిర్ణయము చేసుకుంటాము. సుస్పష్టముగా గోచరిస్తుంది మనకు వస్తువు యొక్క స్వరూపము. కానీ చంద్రుని ప్రకాశములోపల అంత స్పష్టత లేదు. త్రాడును చూచి పాము అనుకోవచ్చును పామును చూచి త్రాడు అనుకోవచ్చును. ఒక వ్యక్తిని చూచి యింకొక వ్యక్తిగా మనము భావించవచ్చును. కారణమేమిటి దీనికంత ప్రకాశము లేకపోవటంచేతనే సందేహాలందు ప్రవేశిస్తుంటాయి. అదే విధముగనే మన మైండ్ అనేటువంటిది చంద్రుడు. చంద్రమా మనసో జాతః చక్షోః సూర్యో అజాయత. ఈ చంద్రుడనేటువంటివాడు మన మైండ్. ఈ మైండ్‌కు స్వప్రకాశము లేదు. కేవలము ఆత్మ యొక్క ప్రకాశము దీనిపైన పడుతూ వుండాలి. కనుక యీ చంద్రుని దీని లోపల అన్నీ doubts వస్తున్నాయి. Is it right or wrong? Is it good or bad? ఈ సందిగ్ధావస్థలో మానవుడు సంకుచిత భావముతో మునిగిపోతున్నాడు. ఇది యెంతవరకు వుంటాది. ఈ మైండ్ భావన చేసేంత వరకు యీ సందేహాలు మనకు వుంటాయి. ఈ మైండ్ యొక్క వుపయోగము మనకెంతవరకు వుంటాది. ఆత్మలక్ష్యము లేనంతవరకు వుంటాది యిది. అనగా సూర్యుడు లేనంతవరకు చంద్రుని వుపయోగం మనకు వుంది. ఆత్మలక్ష్యము లేనంతవరకు వుంటుంది యిది. మనము సూర్యునే చూస్తే చంద్రుని లక్ష్యము చేయము కదా. అదే విధముగా మన దృష్టి అంతా కూడను ఆత్మపైపు మరల్చినప్పుడు మనసు యొక్క భావమే శూన్యమైపోతుంది. మీ concentration అంతా మైండ్ పైన చూస్తూ ఆత్మ నాకు లభ్యము కావలెనంటే యెట్లా అవుతుంది. కనుక నీవు యింద్రియాల్నిగానీ, మనస్సుగానీ అరికట్టుకోటానికి పరిశ్రమ చేయనక్కరలేదు. నీ మనస్సును ఆత్మవైపు మరల్చినావంటే మనస్సు తనంతట తానే అలక్ష్యము చేసుకుంటూపోతుంది. సూర్యుడు లేనంతవరకు చంద్రుడు యెంత అవసరమో అదే రీతిగా ఆత్మభావము లేనంత వరకు మైండ్ మనకు అంత అవసరము. ఆత్మలక్ష్యము కుదిరిన మైండ్ యేమాత్రము లక్ష్యము చేయము. దానికి రూపనామము లేవుండవు. ఇప్పుడు చూడు సూర్యుడు ప్రకాశిస్తున్నాడు. చంద్రుడు ఒకవైపు వుంటాడు. కానీ దానిని యెవరు చూస్తున్నారు. కనుక మీరు మనసును యింద్రియములను అరికట్టుకోటమనేటువంటి పెద్ద పరిశ్రమగా తీసుకొని బాధపడనక్కర

108038708

లేదు. మనమనస్సు ఆత్మవైపు మరలిస్తే చంద్రుని తత్త్వము, మనసు యొక్క భావము సునాయాసముగా మనము తప్పించుకోవచ్చు.

అదేవిధముగా భగవంతుడు సర్వవ్యాపకుడు, సర్వాంతర్యామి, సర్వజ్ఞుడు. అయితే అందరియందు వుండిన ఆత్మతత్త్వము కొందరియందు మాత్రమే యెక్కువప్రకాశిస్తుండాదే. దీనికి కారణం యేమిటి? ఎక్కడ చూచినా ఒకే కరెంటుగా వుంటున్నాదికదా. కానీ బెడ్‌రూం బల్బు డిమ్‌గా వుండటం యేమిటి, డ్రాయింగ్‌రూమ్ బల్బు బ్రైట్‌గా వుండటమేమిటి? ఇది కరెంటు యొక్క వ్యత్యాసమా? కాదు కాదు బల్బుల యొక్క వ్యత్యాసము. మన capacity, మన ఆత్మాభిరుచి, ఆత్మాన్వేషణ మనలో అధికముగా వుంటున్నప్పుడు అదే bright గా కనుపిస్తుంది. మనము నిరంతరము నిరుపయోగమైన దేహము, మనసు, బుద్ధి, యింద్రియములు, చిత్తము, అంతఃకరణ వీటిపైన లక్ష్యాన్నుంతా వుంచి ప్రకాశవంతమైన వెలుతురు నాకు లభించాలంటే యెట్లా లభిస్తుంది. బ్యాటరీకి వేసేటువంటి బల్బును తగిలించుకొని పెద్దవెలుతురును అందించాలంటే యెట్లా అందిస్తుంది. శాస్త్రము నిషేధిస్తూ వస్తున్నదానిని మనము అనుసరిస్తూ వస్తున్నాము. శాస్త్రము మనసును, బుద్ధిని, చిత్తమును, యింద్రియములను, అంతఃకరణను నిషేధించింది. నేతి నేతి నేతి not this, not this body, not this mind, యింద్రియములు-not this. అంతఃకరణ-not this. అని నిషేధించింది. నిషేధించినటువంటిదానిని మనము స్వీకరిస్తున్నాము. ఇవనీ ఆత్మయొక్క వుపాధులు. యీ వుపాధులను మనము ఆధారముగా తీసుకున్నాము. ఆధారమైనటువంటి ఆత్మను విసర్జిస్తున్నాము. నిమిత్తకారణం ఒకటి. నిమిత్తకారణమనగా ఒక దాన్ని ఆధారము చేసుకొని తద్వారా ఆ రూపాన్ని మనము అభివృద్ధి చేయాలి. ఉపాదానకారణము మరొకటి. మట్టి ఉపాదానకారణము. దాన్ని మనము ఆధారముగా తీసుకొని కుండ, చట్టి మనము చేస్తున్నాము. ఈ Pot, Plate కూడను నిమిత్తకారణాలు. ఉపాదానకారణం మట్టి. ఈ పాత్రయందు మట్టి వుంటున్నాది. అనగా యేమిటి నిమిత్తకారణములో కూడను వుపాదానకారణము వుండాది. ఆ ఉపాదానకారణమును ఆధారముగా చేసుకున్నప్పుడే మానవత్వమనేటువంటిది సంపూర్ణమైనటువంటి దివ్యత్వమును పొందుతుంది. ఉపాదానకారణమును విడిచి నిమిత్తకారణము వుండలేదు. నిమిత్తమైనా వదలి ఉపాదానకారణం వుండవచ్చును గానీ ఉపాదానము వదలి నిమిత్తము వుండటానికి వీలుండదు. ఇది ఒక silver tumbler. ఈ silver tumbler కు ఉపాదానకారణము silver. ఈ tumbler లో కూడా silver వుంటుండాది. ఈ silver అనేది వుపాదానకారణం. ఈ tumbler నిమిత్తకారణం. నిమిత్తకారణమైన టంబ్లర్ లో ఉపాదానకారణమైన సిల్వర్ వుంటున్నాది. కానీ ఉపాదానమనే silver తీసేసి నిమిత్తమనే tumbler వుండటానికి వీలుకాదు. అయితే దైవదృష్టిలోపల ఉపాదానము వేరు, నిమిత్తము వేరుకాదు. ఉపాదాన నిమిత్తము రెండూ యేకమై వుంటున్నాది. ఒక టంబ్లరును మనము సృష్టించాలంటే మనకు వెండి కావాలి. ఈ వెండి వుండినప్పటికినీ చేసేటువంటి maker వుంటుండాలి. అనగా యీ maker కు tumbler యెట్లా చెయ్యాలి అనేటువంటి విధివిధానము తెలిసివుండాలి. అనగా యేమిటి ఉపాదానకారణము

నిమిత్తకారణము, దానికి ఒక maker మూడింటి యేకత్వము చేతనే Tumbler యేర్పడుతూ వున్నది. ఈ Tumbler చేయుటానికి maker యెవరు కంసాలి. వెండిని సృష్టించేటువంటి వాడెవడు భగవంతుడు. ఈ టంబ్లరు దేనివల్లతయారైంది. వెండివల్లతయారైంది. ఈ Tumbler యొక్క విధీవిధానాన్ని తెలిసినవాడెవడు. వాడే కంసాలి. ఈ నిమిత్తకారణమైన Tumbler, ఉపాదానకారణమైన వెండి, ఈ Tumbler యేర్పరచినటువంటి కంసాలి మూడు మూడు రకములుగా వుంటున్నాయి. ఈ చిన్నటంబ్లరును సృష్టించటానికి ఒకడుండాలి. ఇంత పెద్దప్రపంచాన్ని సృష్టించటానికి ఒకడు వుండనక్కరలేదా.

పాగకు మూలము నిప్పులపుంజ మూండ
రైలుబండిని నడిపించు డ్రయివరుండ
ఆటోమేటికు లైటుకు అవధులుండ
ఒకడు జగతిని సృష్టించనుండవలదె.

ఈ జగత్తును సృష్టించటానికి ఉపాదానకారణమేమిటి? నిమిత్తకారణమేమిటి? సృష్టించినవాడెవరు? దీనికి ఉపాదానకారణము, నిమిత్తకారణము, సృష్టించినవాడు మూడు ఒక్కడే అయిపోయినాడు. ఈ ఉపాదానకారణము దైవసంకల్పము. దైవముయొక్క సంకల్పమే సృష్టికి మూలకారణం. ఏకోహం బహుశ్యాం. ఈ సృష్టితత్వాన్ని గుర్తించటానికి ఉపాదానకారణము, నిమిత్తకారణము మనము వెదుకనక్కరలేదు. ఉపాదానకారణము, నిమిత్తకారణము సర్వము భగవంతుడే. కనుకనే సర్వజ్ఞుడు, సర్వవ్యాపి, సర్వశక్తిమయుడు అన్నారు. అట్టి సర్వజ్ఞత్వమైన తత్వాన్ని మనము గుర్తించాలంటే సర్వజ్ఞత్వానికి సమీపత్వానికి పోవాలి. అట్టి సమీపత్వాన్ని నిరూపించేవే వుపనిషత్తులు అన్నారు. కనుక దైవత్వాన్ని పొందాలనుకుంటే దైవత్వాన్ని మనము పెంచుకోవాలి.

అకర్మలు మనము ఆచరించాలి. అకర్మ అంటే యే కర్మ చేయకుండా సోంబేరు మాదిరి కూర్చోటమా? అహంకారనిర్మూలము గావించే కర్మలన్నియు అకర్మలే. అహంకారముతో చేసే కర్మలన్నియు ప్రతిబంధములే. కనుక మనము అహంకారరహితముగా కావించే కర్మలన్నియు అకర్మలగానే రూపొందుతాయి. ఈ అకర్మనుంచి వికర్మలోకి వస్తుంది. వికర్మనుంచి నిష్కామకర్మలోకి వస్తుంది. ఈ నిష్కామకర్మనే భగవదర్పితముగావించవలసినది. కనుకనే కర్మ అకర్మ వికర్మల యొక్క తత్వాన్ని భగవద్గీతలో బోధించటానికి యిదే మూలకారణము. మనము యే Subject ను చదువుతున్నామో ఒక Chemistry అనుకోండి, ఒక Physics అనుకోండి, Botany అనుకోండి Zoology అనుకోండి దేనినైనా కూడను దానిని సక్రమమైన మార్గములో వ్యాప్తిగావించుకుంటూ పోవాలి. తక్కువ ఖర్చుతో యెక్కువ ప్రయోగాన్ని మనము నిరూపించాలి. ఈ రెండింటిని మనము అభివృద్ధిపరచుకోవాలంటే Individual character, national character ను పెంచుకోవాలి. నాదేహము నాకెంత ప్రధానమో నాదేశము నాకంత ప్రధానము, ఆధారము. నాకన్న తల్లి నాకు యెంత ప్రధానమో నాకు జన్మమిచ్చినటువంటి నాదేశము కూడను అంత ప్రధానము.

108038710

లంకనుంచి వెనుకకు వచ్చేసమయములో పల లక్ష్మణుడు పాదములు పట్టుకొని ప్రార్థిస్తాడు రాములను; 'రామా! ఎట్లైనా భరతుడు నీ పాదుకలు తీసుకొని పోయాడు. అయోధ్య పరిపాలన చేస్తూనే వున్నాడు. మనము వెళ్లినప్పటికినీ తండ్రి ఆజ్ఞ మనము పాటించక తప్పదు. అక్కడకు వెళ్లినప్పటికిని మనము యేదో చేతులు కట్టుకొని కూర్చోవాలి భరతుని దగ్గర. ఈ లంకాపట్టణము చూస్తే చాలా వైభవముగా వుంటున్నాది. సువర్ణమయము తో చేరినటువంటిది. ధనకనక వస్త్ర వాహనాదులకు యేట్టి లోపము లేదు. విభీషణ, సుగ్రీవుడు, జాంబవంతుడు తమ పాదాక్రాంతులుగా వుంటున్నారు. కనుక లంకాపురినే పరిపాలన చేయవచ్చును కదా, అయోధ్యకు యెందుకు పోవటం అన్నాడు. జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసి అన్నాడు రాములు. నా కన్న తల్లి, నా కన్న దేశము స్వర్గము కంటె మించినటువంటిది అన్నాడు. నాయనా నీ తల్లి కురూపి కావచ్చు. ఈ చూస్తున్నటువంటి వ్యక్తి చాలా అందమైనటువంటి వాడుగాను, పుష్టికరముగాను, ఆనందముగా వున్నటువంటి వాడుగా వుండవచ్చును. కానీ బయట అందాన్ని చూచి, బయట సౌభాగ్యాన్ని చూచి నీ కన్న తల్లిని దూరము చేసుకుంటావా. ఎటువంటిదైనను కురూపియైనను, బిక్షమెత్తేటువంటిదైనా తల్లి తల్లియే. నా భారతదేశము బీద దేశము కావచ్చును. దానికి సరియైనటువంటి సౌభాగ్యమును తీర్చిదిద్దేవారు లేక పోవచ్చు. లంక సౌభాగ్యముతో సౌందర్యముగా వుండవచ్చును. కాని నా తల్లి భారతదేశము. లంక నాకే నాటికిని తల్లి గాదు. ఇంత విశ్వాసముగా రాముడు లక్ష్మణునకు బోధించాడు. అదే రామనీతి. అదే ధర్మశాస్త్రము. అదే రామరాజ్యము. కనుక దేశము యొక్క అభిమానాన్ని దేశము యొక్క ప్రేమను మనము అభివృద్ధిపరచుకోవాలి. అదే నిజమైన national character. ఈ National character మనకు వుండినప్పుడే మన వ్యక్తిగత శీలము కూడా పెంచుకోవచ్చును. లౌకిక, నైతిక, ఆధ్యాత్మిక వైజ్ఞానిక యీరంగములో ప్రవేశించినప్పటికి మనము ఈ రెండు శక్తులు రెండు నేత్రములుగా మనము అభివృద్ధిపరచుకోవాలి.

విద్యార్థులారా ధనము ప్రధానము కాదు. గుణము ఆధారము. దైవాన్ని సంతోషపెట్టేటువంటి గుణాన్ని మీరు పెంచుకోండి. దైవాన్ని సంతోషపెట్టేటువంటి భావాలు మీరు పెంచుకోండి. సర్వులయందు వున్నటువంటి దైవమును గుర్తించటానికి ప్రయత్నించండి. దైవము సంతృప్తి పడితే జగత్తు సంతృప్తి పడుతుంది. దైవమునకు విరుద్ధమాయెనా జగత్తు మాత్రం నీకు విరుద్ధమే. ఒక చిన్న ఉదాహరణము. నేను ఒక అబ్బాయిని దగ్గర పిలచి యీ అబ్బాయి చాలా మంచివాడు అని చెప్పి చెప్పితే యింక రేపటి నుండి అందరు కూడా అతనిని పొగడుతూ వస్తారు చాలా మంచివాడు చాలా మంచివాడు అని. నేను రౌడీ అని నేనే మన్నా అన్నానా యింక అందరు పిల్లలు మొదలుకొని పెద్దలవరకు వాడొక రౌడీ రౌడీ అని వానిని హీనంగా చూస్తారు. కనుక దైవానికి కించిత్ అయిపోతివా దేశమంతా నిన్ను కించిత్‌గా చూస్తుంది. కనుక ఒక భక్తుడు చెప్పాడు

నీకే కాని వాడనైతె లోకమాత
నేను లోకమందు లోకువాడు లోకమాత

నీకే నేను కాకపోతే లోకానికంతా హీనమై పోతాను. తల్లీ లోకమాతా అని ప్రార్థించాడు.

ఇచ్చవచ్చు చెడ్డపనుతెల్లసేయ
ఆ ఈశ్వరుడు మిమ్ము సృజియించినాడా
తెచ్చుకొని చేతులార తెల్వియింకనైన మీరు
చెచ్చెరను హరిభజన సేయరారె.

మనకు చేతులనిచ్చినది యేడోఅన్నిపనులు చేయటంకోసంకాదు. దైవాన్నిస్మరించలుముకోసము. దైవాన్ని భజింటముకోసము. ఇతరులెవరైనామంచి చెప్పుతే హాయిగా క్లాప్సు వేయటంకోసము. ప్రతిఅంగము పరమాత్మని యొక్క ప్రీత్యర్థము గా భావించుకొని సార్థకము చేసుకొనే పవిత్రవ్యక్తులుగా మీరు తయారుకావాలి.

శాస్త్రజ్ఞానము, అనుభవ జ్ఞానము, వివేక జ్ఞానము, లౌకిక జ్ఞానము అన్నీ మనకు వుంటుండాలి. ఈనాలుగు యేకమైనప్పుడే నీవు విద్యావంతుడవవుతావు. లేకపోతే యదోకొంతకాలము పొట్టకూటినిమిత్తమై ఒక subject లో specialise చేసుకొని యేదో జీవితముగడపుకోటము మాత్రమే కాదు. మన Institute లో విద్యార్థులందరు ఆదర్శమైనవిద్యార్థులుగా తయారుకావాలి. ఏదాంట్లోయెవరుప్రశ్నించినప్పటికిని టక్ మని జవాబు చెప్పేటువంటి వారుగావుండాలి. ఆ ఆకర్షణశక్తి తనలో వుండాలి. అదేదైవత్వము. ఇప్పుడు చూడండిస్వామి వుంటున్నారు. యెన్నిదేశములవారు, యెప్రాంతముల వారు అందరూ వచ్చి యిక్కడపడుతున్నారంటే వారికి యేమైనా Invitations పంపిస్తున్నామా లేక advertisement చేస్తున్నామా యేమిలేదు. ఆ ఆకర్షణశక్తి, ఆపవిత్రమైనదివ్యత్వమే వాటినన్నింటిని ఆకర్షిస్తుంది. దైవత్వము సర్వత్రవుండినప్పటికిని ఒక్కొక్కస్థానములో అది ప్రత్యేకమైనదానిని పొందుతూ వుంటుంది. కాశీగొప్పక్షేత్రము. తిరుపతిగొప్పక్షేత్రము, శ్రీరంగముగొప్పక్షేత్రము అని అనేకముగా మనము చెప్పుకోవచ్చును. బదరీ, అమర్నాథ్, కేదారములు యివన్నీపవిత్రక్షేత్రాలు. ఈక్షేత్రములన్నీస్థలమహాత్మ్యములో వచ్చినటువంటివి కాదు. మన గుణమహాత్మ్యములో వచ్చినటువంటివి. అన్నిక్షేత్రములు కూడను మనయొక్క హృదయములోనేవుంటున్నాయి. వాటిని మనము అభివృద్ధిగావించుకొనేనిమిత్తమై యీ బహిర్ముఖమైన స్థానములంతాదర్శిస్తూవస్తున్నాము. పాదలోకను పించేటువంటి పిల్లి చేతిలోవున్నటువంటి పిట్టనే. కానీకొంతమంది అజ్ఞానులు, అవివేకులు పొదలోవుండేటువంటి పిట్టను చూచి చేతిలోవుండిన పిట్టను వదలిపెడుతున్నారు. సులభముగా మనకు చిక్కినటువంటి దానిని వదలిపెడుతున్నాము. కమల పుష్పములోవున్న మకరందాన్నిమాత్రమే తుమ్మెదకోరుతున్నది. కప్ప చేరువగానే వుంది. ఎంతసేపైనా నటిలోయీదులాడుతుంది. ఈ తామర పుష్పముపైన కొంచెముసేపు రెస్టుతీసుకుందామని తాను పుష్పముపైన యెగురుతూవుండాది. కానీ తుమ్మెదకు రెస్టువుండదు. కప్పతోపి యెరుగదు. ఆ తుమ్మెద ఆపుష్పములో చేరేంతవరకును ఝూ అని నిర్విరామముగా అరుస్తూ వుంటుంది పాపం. ఆపుష్పములో చేరెనా ఆ శబ్దము నైతెంటు అయిపోతుంది. ఆ మకరందమును గ్రోలి వున్మత్తమవుతుంది. అనగా మత్తెక్కుతుంది. అటువంటి సంబంధాన్ని మనము పెంచుకోవాలిగానీ యితరముగా కాదు. ఒక్కొక్క ప్రదేశము మనము సందర్శించినప్పుడు

దానియొక్క పవిత్రతను మన హృదయము లోపల స్మరింపచేయుటానికి అవకాశముంటుంది. ఎక్కడ చూచినాగాని Reflection of the inner being. లోపలి పరితాపమే, పరివర్తనే. అదియే పరాభక్తి అన్నారు. అదే అనన్య భక్తి అన్నారు. అదే స్వాధ్యాయ భక్తి అన్నారు. తన తత్వాన్ని తాను గుర్తించుకొని వర్తించే యదార్థమైనటువంటి మార్గాన్ని మనము గుర్తించాలి. అందుకోసమే గోపికలు కృష్ణుని ప్రార్థిస్తూవచ్చారు.

పుష్పంబుపైన నీవు పొలుపొందుచుండిన
తుమ్మెదనై నేను తిరుగుచుందు
వృక్షంబుపైన నీవు వర్ధిల్లుచుండిన
వల్లికనై నేను అల్లుకొందు
వరసముద్రుడే నీవై యుండిన
వాహినినగుచు నేను నీలో ఐక్యమగుదు.
మేరుపర్వతమే నీవై యుండిన
నిన్ను కరచుకొని పారుదు నేను సెలయేరునై
అనంత ఆకాశమే నీవైన
చుక్కనై నీలోన చలగుచుందు.

చూశారా! ఆకాశమే నీవైతే ఓ పరమాత్మా నన్ను నీలో ఒక చిన్న చుక్కను మాదిరి పెట్టుకో. లేదా అనంతమైన సముద్రమే నీవైతే నన్ను అందులో అలలుగా తయారు చేసుకోలేక నేనొక వాహినిగా వచ్చి నీలో చేరిపోతాను. పోనీ పుష్పముగా నీవు పుడితే నేను నిన్ను వదలకుండా లోపలికి వచ్చి ప్రవేశిస్తాను తుమ్మెదగా నన్ను పుట్టించు. పెద్ద పర్వతముగా నీవుంటే నిన్ను విడచిపెట్టక షాల్సు మాదిరి నేను తయారైపోవాలి. ఇలాంటి యేకత్వాన్ని ఆశిస్తూవచ్చారు పరమ భక్తులు. అలాంటి యేకత్వములోనే ఆనందము వుంటుండాది. అట్టి ఆనందమే అనంతత్వము. అదే అమరత్వము. అదే అమృతత్వము అలాంటి అమృతత్వాన్ని, అనంతత్వాన్ని మనము అనుభవించి పరులకు అందించటానికి ప్రయత్నించాలి. యీ విద్యావిధానాన్ని ఒక విధమైనటువంటి అనుభూతిలోకి తెప్పించుకొని, అనుభూతినుండి వివేకమునకు మార్చుకొని, వివేకమునుండి లౌకికమైన జగత్తులో అందరికి కూడను అందించటానికి ప్రయత్నించాలని నేను ఆశిస్తూ ఆశీర్వదిస్తూ నా ప్రసంగాన్ని విరమిస్తున్నాను.